

Sygnatura akt XIII C 92/16/3

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Ośrodek (...) w L. XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L. w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Michał Kuczkowski

Protokolant: prot. Magdalena Glapa

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2016 r. w L.

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. Ś.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W.

- o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 12 lipca 2014 r. do dnia zapłaty.
2. W pozostałym zakresie powództwo oddala.
3. Kosztami procesu obciąża strony stosunkowo, a mianowicie powódkę w 44,45%, a pozwanego w 55,55% i z tego tytułu:
 - a) zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.901 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
 - b) nakazuje ściągnąć od powódki z przysądzonego roszczenia na rzecz Skarbu Państwa Sadu Okręgowego w Poznaniu kwotę 4.000,50 zł,
 - c) nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sadu Okręgowego w Poznaniu kwotę 4.999,50 zł.

SSO Michał Kuczkowski

XIII C 92/16/3

UZASADNIENIE

Powódka Z. Ś. wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. kwoty 90.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12.07.2014 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powódki kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2015 r. wydanym w sprawie XIII C (...) Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo. Na skutek apelacji powódki Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 7 października 2015 r. wydanym w sprawie I ACa (...) uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Dnia 19 sierpnia 2004 r. na drodze relacji T. A. K., który kierował pojazdem marki F. (...) nr rej. (...) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że na łuku drogi stracił panowanie nad prowadzonym pojazdem po czym uderzył w przydrożne drzewo. W wyniku powyższego zdarzenia na skutek doznanych obrażeń ciała śmierć ponieśli A. K. i pasażer W. Ś.. Prowadzone w powyższej sprawie dochodzenie przez Prokuraturę Rejonową w (...)RSD (...)w sprawie popełnienia przestępstwa z art. 177§1 i 2 k.k. zostało postanowieniem z dnia 19 października 2004 r. umorzony z powodu śmierci sprawcy.

Kierowany przez sprawcę wypadku A. K. pojazd w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych na podstawie umowy zawartej z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) S.A w W..

Dowód: okoliczności bezsporne, zeznania powódki Z. Ś. (k.133), postanowienie Prokuratora Rejonowego w K.(k.9 akt szkody (...) -320-723-04-A2).

W. Ś. był synem powódki, w chwili wypadku miał skończone 18 lat. Przed śmiercią W. Ś. mieszkał z powódką i jej mężem w K.. Powódka miała ze zmarłym synem bardzo dobre relacje. Zmarły syn powódki uczęszczał do liceum o profilu informatycznym i w rozmowie z powódką wskazał, iż nie zamierza wyprawdzać się z K. po ukończeniu szkoły, lecz wraz z kolegą zamierza stworzyć firmę internetową.

W dniu śmierci syna do domu powódki przyszedł policjant i poinformował ją, iż syn powódki miał wypadek. Powódka wraz z sąsiadem udała się do szpitala w K., gdzie dowiedziała się o śmierci syna. Wiadomość o śmierci syna była dla powódki tragicznym przeżyciem. Powódka była załamana, była w tak ciężkim stanie psychicznym, iż wszystkie sprawy związane z organizacją pogrzebu przejęła na siebie córka powódki P. Ś.. Powódka w chwilach gdy wspomniana była osoba jej zmarłego syna płakała. Powódka w związku ze śmiercią syna skorzystała raz z pomocy lekarza psychiatry, lecz nie zażywała przepisanych jej leków. Bezpośrednio po śmierci syna powódka korzystała z pomocy pochodzącej z jej rodziny pielęgniarce, która podawała jej leki uspokajające.

Powódka bardzo często wspomina osobę syna, a najbardziej brakuje go powódce w trakcie świąt. Przez 10 lat po śmierci syna, w trakcie rozmów pomiędzy członkami rodziny powódki nie starano się często wspominać osoby zmarłego syna, gdyż wiązało się to z bardzo dużymi przeżyciami powódki. Po tym okresie powódka stara się rozmawiać o zmarłym synu.

Bezpośrednio po śmierci syna powódka uczestniczyła w organizowanych mszach w intencji zmarłego. Bardzo często odwiedzała grób zmarłego syna.

W chwili śmierci syna powódka prowadziła działalność gospodarczą w zakresie usług gastronomicznych lecz zaprzestała jej prowadzenia z przyczyn ekonomicznych. Obecnie powódka pracuje jako opiekunka dla osób starszych w Niemczech. Nie jest to praca stała, gdyż powódka wykonuje ją przez okres dwóch miesięcy, a następne dwa przebywa w Polsce. Z tytułu wykonywanej pracy powódka otrzymuje wynagrodzenie kwocie 1.000 EURO miesięcznie.

Dowód: zeznania powódki, zeznania świadka P. Ś. (k.133).

Powódka po śmierci syna zgłosiła szkodę poprzednikowi prawnemu pozwanego. W ramach prowadzonego postępowania likwidacyjnego w dniu 20 czerwca 2006 r. powódka zawarła z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę, której przedmiotem był ustalenie odszkodowania z tytułu pogorszenia się sytuacji życiowej powódki, należnego z tytułu wypadku drogowego z dnia 19 sierpnia 2004 r., którego sprawcą był A. K.. Strony ugody ustaliły, iż kwota 17.500 zł wyczerpuje wszelkie roszczenia odszkodowawcze powódki z tytułu odszykowania za pogorszenie się sytuacji życiowej powódki, a powódka zrzekła się wszelkich pozostałych roszczeń w tym zakresie.

Pismem z dnia 12 czerwca 2014 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty na jej rzecz kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy w związku ze śmiercią W. Ś.. Pismem z dnia 11 lipca 2014 r. pozwany przyznał powódce z tego tytułu zadośćuczynienie w kwocie 10.000 zł.

Dowód: okoliczności bezsporne, ugoda (k.46), pisma z dnia 12.06.14 r. i 11.07.14 r. (akta szkody).

Sąd zważył co następuje.

Sąd dał wiarę zeznaniom powódki oraz świadka P. Ś. albowiem zeznania te są spójne i potwierdzają zebrany w sprawie materiał dowodowy, ponadto pozwany w żaden sposób nie podważył treści powyższych zeznań.

Nie budzi wątpliwości Sądu, iż zawarta w dniu 20 czerwca 2006 r. ugoda pomiędzy powódką, a poprzednikiem prawnym pozwanego dotyczyła jedynie zrzeczenia się przez powódkę roszczenia z tytułu odszkodowania za pogorszenie jej sytuacji materialnej w związku ze śmiercią syna, a nie dotyczyła roszczeń z tytułu zadośćuczynienia, co wprost wynika z jej treści, a nadto było przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, który także przyjął taki pogląd w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 października 2015 r.

Odpowiedzialność pozwanego za naruszone dobra osobiste powódki jako następcy prawnego ubezpieczyciela sprawcy wypadku, w którym zginął syn powódki, A. K. wynika z art. 805§1 k.c. w zw. z § 10 ust.1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów. Zgodnie uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r. wydanej w sprawie III CZP 67/12 przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 r. wydanej w sprawie III CZP 93/12 Artykuł 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych-w brzmieniu sprzed 11 lutego 2012 r.-nie wyłączał zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podst. art. 448 k.c.

Powódka swe roszczenie opiera na treści art. 23, 24§1 i 448 k.c.

Od dnia 3 sierpnia 2008 r. zmieniona została treść przepisu art. 446 k.c. poprzez dodanie §4, zgodnie z którym sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego, którego śmierć nastąpiła w wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Stan prawny obowiązujący przed dniem 3.08.08 r. nie dawał najbliższym członkom rodziny zmarłego wprost domagania się wypłacenia odszkodowania za doznaną krzywdę. Na temat możliwości dochodzenia zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią osoby bliskiej wypowiedział się Sąd Najwyższy w Uchwale z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/11 (OSN 2012/1/10), zgodnie z którą sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podst. art.448 k.c. w zw. z art. 24§1 k.c., także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał, iż dodanie §4 do art. 446 k.c. wywołało wątpliwości odnośnie do relacji tego przepisu i art. 448 k.c. Sąd Najwyższy wyjaśnił je w uchwale z dnia 27 października 2010 r. III CZP 76/10, w której uznał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podst. art. 448 k.c. w związku z art.24§1 k.c. zadośćuczynienie za doznana krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3.08.08 r. Sąd Najwyższy wskazał, iż art. 446§4 k.c. ma zastosowanie wyłącznie do sytuacji, gdy czyn niedozwolony popełniony został po dniu 3 sierpnia 2008 r. Przepis ten nie uchylił art. 448, jego dodanie było natomiast wyrazem woli ustawodawcy zarówno potwierdzenia dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie obowiązujących

przed jego wejściem w życie przepisów, jak i ograniczenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia do najbliższych członków rodziny. Stanowisko to zostało potwierdzone w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10 (OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 44) oraz z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 521/10 (nie publ.).

Trzeba się zgodzić z poglądem, że śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również więc osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego.

Sąd rozpoznając niniejszą sprawę w całości aprobuje stanowisko zawarte przez Sąd Najwyższy w powołanej uprzednio uchwale.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia.

Podkreślenia wymaga okoliczność, iż charakter krzywdy jako szkody niemajątkowej przesądza o jej niewymierności, a odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie być źródłem wzbogacenia. Na uwagę zasługuje w tym miejscu stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 28.09.2001r. w sprawie IIICKN 427/00 z którego wynika, iż „przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy mieć na uwadze kompensacyjny charakter zadośćuczynienia wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Wysokość zadośćuczynienia musi być odpowiednia w tym znaczeniu, że powinna być – przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego- utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Celem zadośćuczynienia jest przede wszystkim złagodzenie krzywdy, a więc w szczególności cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny.”

Wskazanie w powyższym przepisie, iż zadośćuczynienie jest „sumą odpowiednią”, sprawia to, że pozostawiony sądowi zakres swobody w określeniu odpowiedniej kwoty wyznaczony jest przez wszystkie okoliczności towarzyszące nie tylko doznanyemu cierpieniu, które wystąpiły u powódki, ale także okolicznościom, które występują w chwili obecnej, po ustąpieniu tzw. zespołu żałoby.

Trudno jest wycenić krzywdę powódki, której doznała z powodu śmierci najbliższego członka rodziny, którym niewątpliwie był syn powódki.. Należy jednak stwierdzić, iż W. Ś. była dla powódki tragicznym przeżyciem. Powódka była silnie związana z synem, który był dla niego wsparciem. Powódka zamieszkiwała z synem, wspólnie spędzała wolny czas, liczyła, że przez długi czas będą wspólnie zamieszkiwać, skoro W. Ś. zamierzał po ukończeniu liceum pozostać w K. i prowadzić tam wraz z kolegą firmę internetową. Wskutek jego śmierci naruszona została szczególna więź łącząca matkę i syna, co w ocenie sądu uzasadnia oparcie roszczenia powoda na treści art. 23 k.c. i 24 k.c.

Nie sposób jednak w ocenie sądu rozpatrywać kwestii wysokości zadośćuczynienia bez porównania stopy życiowej powódki, która z pewnością ma wpływ na funkcję kompensacyjną jaką stanowi zadośćuczynienie. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 maja 2008 r. wydanym w sprawie II CSK 78/08 wskazał, że wysokość zadośćuczynienia pieniężnego powinna uwzględniać aktualne warunki oraz stopę życiową społeczeństwa, kraju, w którym mieszka poszkodowany. Najbliższym punktem odniesienia powinien być poziom życia osoby, której przysługuje zadośćuczynienie, gdyż jej stopa życiowa rzutować będzie na rodzaj wydatków konsumpcyjnych mogących zrównoważyć doznane cierpienie.

W niekwestionowanych zeznaniach powódka wskazała, iż w chwili obecnej wykonuje pracę jako opiekunka osób starszych w Niemczech, przez okres pół roku i z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 1.000 Euro

miesięcznie, zatem w ocenie Sadu uznać należy, iż średnie miesięczne wynagrodzenie powódki w skali roku wynosi kwotę 500 Euro tj. około 2.000 zł.

Mając na uwadze rozmiar doznaney krzywdy powódki, o której decydują przede wszystkim takie czynniki, jak poczucie bólu, żalu, smutku, pustki, zniechęcenia i zawiedzionych nadziei, a także sposób przeżywania żaloby i czas jej trwania Sąd uznał, iż odpowiednią sumą, która spełni funkcję, jakie instytucja zadośćuczynienia niesie za sobą, w niniejszej sprawie w związku ze śmiercią W. Ś., w stosunku do powódki będzie kwota 60.000 zł, mając jednak na uwadze, iż w ramach postępowania likwidacyjnego powód od pozwanego otrzymał już tytułem zadośćuczynienia kwotę 10.000 zł, sąd na podst. art. 24§1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 50.000 zł.

Przyznana powódce kwota z tytułu zadośćuczynienia stanowi trzydziestokrotność otrzymywanego przez powódkę w chwili obecnej wynagrodzenia i w ocenie Sądu spełni swą funkcję kompensacyjną, która wynika z art. 448 k.c.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. odsetki należą się wierzycielowi od chwili, gdy dłużnik spóźnia się ze spełnieniem wymagalnego świadczenia pieniężnego. Zadośćuczynienie traktowane jest jako wierzytelność bezterminowa, w związku z powyższym jego wymagalność należy wiązać z datą zgłoszenia zobowiązanemu roszczenia sprecyzowanego co do wysokości (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 grudnia 2012 r. o sygn. I ACa 1280/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 lutego 2013 r. sygn. I ACa 1092/12). Wyrok, w którym Sąd zasądza zadośćuczynienie, ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny (SN 16.12.11 r. V CSK 38/11). Roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia powstaje z chwilą wyrządzenia krzywdy czynem niedozwolonym i staje się wymagalne zgodnie z dyspozycją art. 455 k.c. niezwłocznie po wezwaniu do zapłaty.

Zgodnie z art. 817 § 1 k.c. ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.

Powód zgłosił pozwanemu roszczenie w kwocie 100.000 zł pismem z dnia 12.06.14 r. zatem 30 dniowy termin upłynął dnia 12.07.14 r., zatem mając powyższe na uwadze sąd zasądził ustawowe odsetki od dnia 12.07.14 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie sąd powództwo oddalił jako niezasadne.

Mając powyższe na uwadze sąd na podst. art. 100 k.p.c. obciążył strony kosztami procesu stosunkowo, a mianowicie powódkę w 44,45%, a pozwanego w 55,55%.

Na koszty sądowe powódki składało się wynagrodzenia radcy prawnego zgodnie z § 6 pkt.6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.02 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych i ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu w kwocie 3617 zł oraz wynagrodzenie za reprezentowanie powódki w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 2.700 zł zgodnie z § 12 ust.1pkt.2 powyższego rozporządzenia, łącznie 6317 zł. Mając na uwadze procentowy wynik sprawy należne powódce koszty z tego tytułu wynoszą (...) $55,55\% = 3509$ zł.

Na koszty sądowe pozwanego składało się wynagrodzenia radcy prawnego zgodnie z § 6 pkt.6 powyższego rozporządzenia w kwocie 3.617 zł. Mając na uwadze procentowy wynik sprawy należne pozwanemu koszty wynoszą 3.617 zł x $44,45\% = 1608$ zł.

Dokonując potrąceń z tytułu należnych kosztów procesu sąd zasądził na podst. art. 100 k.p.c. od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1901 zł.

Na opłaty sądowe, od uiszczenia których powódka była zwolniona składała się opłata od pozwu w kwocie 4.500 zł i apelacji w kwocie 4.500 zł zgodnie z art. 3 ust.2 pkt.1 i 2 w zw. z art.13 ustawy kosztach sądowych w sprawach cywilnych, łącznie 9.000 zł.

Mając na uwadze procentowy wynik sprawy sąd na podst. art.113 ust.2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć od powódki z przysądzonego roszczenia na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w

Poznaniu kwotę 4.000,50 zł, a na podst. art. 113 ist.1 powyższej ustawy nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 4.999,50 zł.

(-) Michał Kuczkowski